

Dr. Dinko Puc:

Odmev proslave

Neodpušljivo pozabljenje vseh pravih borcev in žrtev, ki so zgradili temelje svobodne Jugoslavije

Ljudstvo je običajno nehvaležno. Veliki možje, pesniki, slikarji, pisatelji, izumitelji itd. po navadi niso dosegli priznanja za živih dni. Šele po njihovi smrti so narodi spoznali, kaj so pomenili zanje in za človeštvo sploh. Postalni so slavni šele takrat, ko jim slavljenje ni moglo več koristiti.

Zdi se, da je tudi naš narod prevzet z isto napako. Sicer bi ne bilo mogoče, da se je ob obletnici majniške deklaracije pozabilo na vse one žrtve, ki so bile doprinešene za naše osvobodjenje in ne bilo bi mogoče, da se je ta deklaracija predstavljala javnosti kot ona naša velika gesta, kateri gre v glavnem zaslug za ustvarjenje Jugoslavije.

Človeštvo hitro pozablja. Domišljija in oportunistem ustvarjata le prečesto v spominih zgodovine junake, ki jih ni bilo. Sami doživljamo, da se proslavljajo zmage v bitkah, ki jih ni bilo; da se proslavljajo čini, ki so plod iznajdljivosti in glumaštva; da se ustvarjajo junaki, ki niso nikdar izpostavili nevarnosti niti pare svojega imetja, kamoli košček svoje dragocene kože; da se častijo kot revolucionarji in rešitelji domovine ljudje, ki so do zadnjega imeli dobre in tesne zveze z avstrijskimi oblastmi in mogotci kot njihovi zaupniki in konfidenti (dve besedi, ki imata isti pomen, a sta v praksi zelo različni).

Ze se pozablja, da so bili naši odrešitelji v prvi vrsti bratje Srbi in njihova junška vojska in da je Pašić leta 1915. pred vstopom Italije v svetovno vojno povdaril, da se bori Srbija za osvobodjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev in da je za doseg tega cilja Srbija dala vse, kar je mogla. Doprineša je ogromne žrtve, prelila je potoke krvi, prestala je nečloveško trpljenje, ki bi bilo uničilo vsakemu drugemu narodu živce in strlo njegov odpor.

Pozabljeni so naši zavezniki, ki so podpirali Srbijo v njenih težavah in stiskah moralno in materijelno ter ji končno dali zadoščanje v mirovnih pogodbah.

V ozadje so potisnjeni naši dobrovoljci, ki so za blagor domovine prelivali svojo kri, katerih rodbine so v Avstriji bile izpostavljane preganjanju in mučenju, in ki so izgubili zaradi ljubezni do domovine vse, kar so imeli, samo svojega ponosa in svoje odločnosti ne!

Nihče se ni spomnil Jugoslovanskega odbora, čigar člani so bili v Avstriji proglašeni za veleizdajnike, ki so jim zaplenili imovino in ki so z učinkovito propagando opozarjali svet na zatiranje Slovencev in Jugoslovancev ter njihovo težko usodo skozi stoletja. Spodobno in dostojno bi bilo, da bi se bila imenovala imena dr. Gregorina, Zupančiča, Vošnjaka, Marušiča in drugih.

Nihče se ni spomnil mrtvih, ki so padli za našo svobodo in katerih vsak je storil za domovino več, kakor vsi tisti kričarji, ki so postali Jugoslovani pod vplivom in sugestijo mase in to šele tedaj, ko je svetovna vojna bila že odločena. In nihče se ni domislil stotisočev invalidov, ki še danes beračijo po cestah ter dokazujejo, kaj pomenja hvaležnost domovine...

Dr. M. Korun:

Pogled v zgodovino

Kaj govore stvarna dejstva o borbi za narodno osvobodjenje

I.

Preden nadaljujemo naša razmotrivanja o notranji ureditvi države, ne bo odveč, če se ozremo malo v zgodovino in na kratko stvarno navedemo, pod kakimi gesli so politične stranke in grupe za časa svetovne vojne vodile boj za osvoboditev Jugoslovancev izpod avstrijskega jarma in kako so si zamišljali bodočo jugoslovansko državo. Gotovo je, da govori kri, ki so jo prelili srbski vojaki in pa dobrovoljci, glasneje za osvoboditev Južnih Slovencev, kakor kake pismene izjave. Toda poučnejše so le te. (Citati so zajeti iz knjige prof. Šišića: «Dokumenti o postanku Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1914—1919».)

1. Srbska vlada je v izjavi v narodni skupščini v Nišu dne 7. decembra 1914 izrekla, da je boj srbskega naroda postal obenem tudi «boj za osvoboditev in zedi-

njenje vseh naših neosvobojenih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev».

2. Hrvaški odbor, v katerem je bil tudi dr. Trumbić in ki je izdal decembra 1914 izjavo proti takratnemu ogrskemu min. predsedniku Tiszi, pravi, da je Avstro-Ogrska postala «namesto osvoboditeljice (od Turkov) rušiteljica narodnega jedinstva Srbov in Hrvatov».

3. Srbski min. predsednik Pašić je v srbski narodni skupščini v Nišu 28. aprila 1915 izjavil, ko je govoril o odnosih Srbije in Italije, da misli, «da bo ležala italijanska moč v slogi srbsko-hrvaško-slovenskega plemena in Italije».

4. V imenu Jugoslovanskega odbora, katerega predsednik je bil do konca vojne, govori dr. Trumbić, poznejši prvi zunanji minister naše države, v spomenici od 6. maja 1915, izročeni francoski vladi, da pričakujemo mi, «ves jugoslovanski narod, Srbi, Hrvati in

Slovenci, od te vojne zedinjenje vseh narodnih delov in vsega svojega ozemlja v eno neodvisno državo».

5. Srbska narodna skupščina je na tajni seji 23. avgusta 1915 izjavila svojo trdno voljo, da nadaljuje «borbo za osvoboditev in zedinitev srbsko-hrvaško-slovenskega naroda».

6. Jugoslovanski odbor je 24. februarja 1916 brzojavil regentu Aleksandru pozdrav kot predstavniku jugoslovanske ideje, «svete nam vsem — Srbom, Hrvatom in Slovincem — ki smo jugoslovanski narod... Nova domovina mora «obsegati ves jugoslovanski narod in vse njegovo narodno zemljišče, zedinjeno v eno državo pod slavno dinastijo» kralja Petra.

7. Dr. Trumbić je napisal v «L'Echo de Paris» od 20. marca 1916 članek (interview), v katerem govori o jugoslovanski državi, Jugoslaviji, «Jugoslovansko edinstvo znači mir na Balkanu».

8. Regent Aleksander je v svojem povelju vojakom 20. aprila 1916 napisal, da «moramo napraviti Srbijo veliko in da bo imela v sebi vse Srbe in Jugoslovane, da jo napravimo za silno in močno Jugoslavijo».

9. Ob kronanju Karla Habsburškega za cesarja in kralja je Jugoslovanski odbor 18. decembra 1916 zahteval: «da se mora vzeti habsburški dinastiji vse tiste pokrajine, v katerih živita enotni narod po krvi, a treh imen Srbi — Hrvati — Slovenci ter ga zediniti s kraljevino Jugoslavijo pod slavno dinastijo Karadjordjevičev. To je edini možen način, da se zadovolje želje našega naroda in da bo v južno-vzhodni Evropi, a posebej na Jadranu in na Balkanu, trajen mir.»

10. Večina hrvaškega sabora je

izročila 17. marca 1917 cesarju Karlu adresu, ki je bila sestavljena 9. marca 1917 in ki se še cedi avstrijskega patriotizma ter povdarja hrvaško državno pravo. Pravi pa, da je «naš narod, etnično eden, eden po krvi in jeziku... gojil v svoji duši vročo željo za zedinjenje, ki je... zavzemala vsa srca našega naroda do živih obal morja in širne Bosne in Hercegovine». Znano je, da je politiko v Zagrebu vodila med svetovno vojno hrvaško-srbska koalicija, ki je dolgo časa hodila po zelo oportunističnih potih.

11. Dne 30. maja 1917 je Jugoslovanski klub poslancev v dunajskem parlamentu po svojem predsedniku dr. Korošcu dal prebrati tako imenovano majniško deklaracijo, ki pravi, da zahtevajo v klubu zbrani poslanci: «na temelju narodnega načela in hrvaškega državnega prava zedinjenje vseh pokrajin v (avstro-ogrski) monarhiji, v katerih žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno samostojno, od vsakega gospodarstva tujih narodov svobodno in na demokratični podlagi osnovano državno telo, pod žezlom habsburško-lotrinske dinastije». Deklaracijo so podpisali vsi jugoslovanski poslanci (Slovenci, Hrvati in Srbi), ki so bili tačas v dunajskem državnem zboru. Tudi ta deklaracija ima oportunistično obeležje. Če pogledamo podpise na nji, vemo takoj, da so se nekateri zavedali oportunistične nepopolnosti, dočim so drugi, brez dvoma iz polnega prepričanja, zahtevali okvir monarhije in habsburško žezlo.

Revolucionarna deklaracija ni bila, toda imela je, vsaj za Slovence, odločilne posledice. Ljudstvo, ki je bilo sito vojne, se je oprijelo in tako je bil napravljen prvi korak k osvoboditvi od Avstrije.

Ivan Mihelčič, Ljubljana:

Okrožni odbor obrtniških združenj

Samostojno misleči in samozavestni obrtniški delegati bodo v nedeljo izrekli svojo besedo

V nedeljo dne 13. t. m. se vrše prvič skupščine delegatov obrtniških združenj za volitev uprav okrožnih odborov obrtniških združenj.

Prav je, da o tej stvari spregovorimo nekaj besed. Te ustanove bi morale po § 392. obrtnega zakona posloovati kot organizacije prisilnih združenj s širšim delokrogom, pa tudi z nekako eksekutivno močjo. Kljub striktnim določilom obrtnega zakona, ki je za vsakega preprostega človeka logična osnova za vse, kar iz njega izhaja, pa je izdana uredba o oživitvorenju in poslovanju teh ustanov predvidela, da more zbornica izvesti tudi imenovanje v okrožne odbore oziroma v uprave tistih. Tega se je dejansko poslužila tudi ljubljanska Zbornica za TOI in je leta 1932. kratkoma brez zaslišanja združenj imenovala uprave štirim okrožnim odborom obrtniških združenj, seveda iz vrst samih pristažev skupnih zbornic, javnosti pa se je serviralo, kakor da so okrožni odbori obrtniških združenj že samostojna obrtna zbornica.

Z uredbu je bil tudi točno določen delokrog in dana naloga imenovanim upravam, da izvrše pripravljeno delo, nakar naj bi obrtnišvo šele imelo po svobodno iz-

voljenih delegatih priliko in možnost volitve uprav itd. Šele letos, po petih letih, se je prvič ponudila možnost in prilika, da bo obrtnišvo po svobodno izvoljenih delegatih moglo izraziti svoje zadovoljstvo ali nezadovoljstvo ter upravičenost ali neupravičenost obstoja teh ustanov in dati sodbo o uspehih dosedanjega dela.

Prav iz tega dela v okrožnih odborih obrtniških združenj smo se mogli dovolj uveriti o potrebi še nadaljnega obstoja, ker so vršili ti le zgolj prepisovalno delo in pa izterjavali članske prispevke za svoje vzdrževanje od združenj, kar je poleg neuspehov ustvarilo tudi glavno nerazpoloženje med obrtništvom za njihov nadaljni obstoj. Večina delegatov, ki so jih izvolile letošnje skupščine združenj, je prejela točna navodila, kako imajo nastopati združenja na skupščini O. O. Že danes vemo, da je večina le-teh proti nadaljnemu obstoju iz enostavnega razloga, ker niso pokazali pričakovanih uspehov in pa, ker so bile te ustanove zatočišče za nekatere ljudi, ki so hoteli mesta in pa komando.

Ne izključujemo možnosti, da bi bile te ustanove potrebne, če bi imele širši delokrog in eksekutivne pravice; poleg tega pa bi morale

POLITIČNI TEDEN

V Beogradu se te dni sestane glavni odbor bivše Demokratske stranke. Politični intriganti so hoteli dopovedati, da se v tem sestanku, ki je bil že dalje časa nastavljen in ki bi se bil moral vršiti že pred mesecem dni, kaže slabost Zdržene opozicije ter da je po njem celo pričakovati razhoda strank, zbranih v Združeni opoziciji. Zaradi teh novic, se je smatralo vodstvo Demokratske stranke prisiljeno, da zavzame napram tem intrigam točno stališče in poverilo je namestniku predsednika g. Davidovića g. Milanu Grotu nalogo, da precizira pred sestankom stališče demokratov v UO.

Izjava g. Milana Grola je delovala v naši notranji politiki naravnost senzacionalno, ker dokazuje, da stoji ogromna večina Srbije strnjeno v borbi za narodne pravice in pa za pravično ureditev odnosov med Srbi in Hrvati. Prvak Demokratske stranke je kategorično izjavil, da skupine Zdržene opozicije v Beogradu pod nobeno ceno ne morejo delati vprašanja iz svojega sodelovanja. To bi bila norost. Vprašanje je le, kako naj se medsebojni odnosi uredijo. — Predsednik stranke g. Davidović bi predvsem želel, da tudi če bi moral za to žrtvovati svojo stranko, ostvaritev široke in enotne organizacije, ki bi predstavljala moč, doraslo pretežkim problemom na dnevnem redu. Ta ideal povdarjata on in vsa stranka že obe leti, odkar prihaja iz njihovih vrst apel za zbiranje demokracije.

Na naslov Zagreba, od koder prihajajo čisto opomini beograjski Združeni opoziciji, da se mora absolutno zediniti, če hoče nastopiti kot enakovreden partner z zagrebško koalicijo, so tudi povedali iz demokratskih vrst svoje stališče. Priznavajo, da odnosi do SDK v Zagrebu zahtevajo skupno opredelitev. Vendar so pa v vodstvu Demokratske stranke mnenja, da to ni glavni razlog, zakaj mora biti beograjska Združena opozicija čvrsta in enotna. Ne potrebujejo oni te enotnosti za to, da lahko odgovarjajo na ono, kar pišejo iz Zagreba, marveč jo potrebujejo radi njih samih, zaradi naroda, ki ga zastopajo in radi svoje odgovorne vloge.

S tem so se razblinile nade vseh onih, ki so spekulirali na neenotnost Zdržene opozicije, računajoč da jih bodo ločene lažje tolkli drugega za drugim. Sestanek glavnega odbora Demokratske stranke zato ne pomeni razpada Zdržene opozicije, marveč kakor nam je povedal prvak g. Milan Gro, ravno nasprotno: nov korak k njeni konsolidaciji in utrditvi. Do sestanka glavnega odbora in njegovih sklepov je zaradi tega tudi odloženo delo v odboru treh, ki ima nalogo, da redigira skupni program Zdržene opozicije za prihajajočo politično borbo. Vodilni člani glavnega odbora Radikalne stranke, ki se nahajajo na politični turneji po Bosni in Hercegovini, se vračajo v Beograd v dneh, ko se sestaja glavni odbor, nakar se sestanejo zopet vsi trije šeli Zdržene opozicije, da se končno dogovore o rešitvi vprašanja medsebojnih odnosov. Naj bo že to sodelovanje tako ali tako: eno je gotovo, namreč da o razhodu srbskih političnih skupin, ki se nahajajo v težki vlogi opozicije, v današnjem času niti ne more biti govora.

vršiti tudi nalogo združenj, ker je obrtnik v današnjih težkih časih tako obremenjen z različnimi dajatvami, da ničesar nepotrebnega in nekoristnega ne more vzdrževati. Stojimo na stališču, da obrtništvo takih okrožnih odborov, kot jih poznamo, ne potrebuje in jih zato tudi odklanja. Če pa jih potrebuje Zbornica za TOI, naj si jih sama vzdržuje oziroma naj te ustanove poslujuje kot ekspoziture zbornice brez posebnih obrtniških prispevkov zanje.

Končno pa je tudi na obrtništvo samemu, da odloča o potrebnosti ali nepotrebnosti kakršnihkoli obrtniških ustanov, da jim določa delokrog, ustanavlja iste, jih presnavlja ali pa ukinja, kar bi morali metodajni krogi že končno uvideti, ker vse obrtniško udejstvovanje je gospodarstvo ene panoge, kateri je treba pustiti razvoj po naravnih poti; umeten okvir pa je obrtni zakon, ki ga ne sme noben, tudi trenuten režim drugače razumovati, kakor je v interesu pravičnega razvoja obrti in države. Tako gledamo tudi na rešitev problema okrožnih obrtnih združenj. Odklanjamo vsakršno vmešavanje nepoklicancev ali pa agitacijo političnih oseb, ki bi hotele kovati stvar zopet le za sebe — kakor izgleda.

Nikdo nima pravice nam, delegatom, ničesar vsiljevati ali nam dopovedovati, da so tudi včasih obstojale slične organizacije (Zveze obrtnih združenj) in da bi tudi danes okrožni odbori lahko vršili

koristne naloge. Da, obstojale so slične organizacije, toda ne s prisilnim značajem, temveč prostovoljno za vsako združenje. In te organizacije so imele borben značaj; kot v takih se je tudi pričela akcija za osamosvojitve slovenskega obrtništva, ker niso imele odredenega delokroga. Kljub koristnosti pa so bile te organizacije razpuščene in bili so prisilno ustanovljeni okrožni odbori obrtniških združenj, kakor nekaki nasledniki teh, samo da bi se javnosti prikazalo drugačno lice, kakor v resnici je. **Taka so dejstva in dejstev obrtniki ne pustimo potvarjati! Zalostnih dogodkov o razpuščanju prisilnih oziroma prostovoljnih organizacij nismo pozabili in ne prebotoleti.....!**

Delegati-obrtniki naj odločajo torej o tem vprašanju, ki smo ga skušali na kratko podati. Vsa eventualna prigovarjanja in pa zavajanja na stranpota od resničnih dejstev bodo obrtniki znali odkloniti. Kompromisov samozavesten obrtnik ne more sklepati, ker kompromisi rode slabe posledice; to nam dokazujejo prav zgovorno volitve v obrtni odsek Zbornice za TOI. **Samostojno misleči in samozavestni delegati bodo v nedeljo na skupščini storili svojo dolžnost s tem, da enodušno odklonijo nadaljni obstoj okrožnih odborov v dosedanji obliki; za izvedbo tega cilja pa postavijo moške, ki so prejel zaupanje svojega članstva, katero morajo tudi dosledno uveljaviti.**

Lažnivi prijatelji naroda

Politični boj se danes ne bije več za načela, temveč žal le za prestiž posameznikov

Že nekaj let lahko opazimo, kako se pojavljajo med narodom razni ljudje, ki hočejo na cenen način doseči največjo popularnost. Poslušujejo se že starih, preizkušenih metod: udariti po nasprotniku s kakršnimkoli kolom, samo da narod verjame in da izgubi nasprotnik čast in poštenje.

V današnjih težkih in neurejenih političnih razmerah najdemo taki ljudje velik odmev, pa naj bo njihova preteklost še tako slaba, naj bodo še tako velike moralne propalice. Običajno se poslužujejo takih sredstev ljudje, ki skušajo na ta način priti do veljave ali iščejo druge osebne koristi, ali jih pa vodi zloba. Naša javnost mnogo trpi vsled takih pojavov, a najbolj žalostno je, da podpirajo taka bojna sredstva i gotove politične stranke i časopise, ki ima polna usta morale, poštenja, časti itd.

Danes politični boj ni boj za načela: za demokracijo, za samoupravo, za revizijo uprave itd., temveč je boj za posamezne osebe, je boj laži in prevare. Geslo je predvsem: uniči gospodarsko, moralno, socialno svojega nasprotnika in politični uspeh ti bo zagotovljen.

Posebno priljubljena so gesla o fašistih in zmerjanje s fašizmom. Kadar tudi fašizem odreče, prihiti na pomoč ovadba o komunizmu in posledica tega so aretacije, obsodbe, zapori...

Jasno je,

Domači pomenki

Krovav obračun med političnimi nasprotniki

V torek, dne 8. t. m., ko se je mudil predsednik JNS Peter Živkovič tudi v Mariboru in Celju, sta vozila po državni cesti iz Maribora dva avtobusa, polna pristašev vladne JRZ stranke. Okrog 20. ure je prišlo blizu Prihove do dejanskega spopada med pristaši JRZ, ki so izstopili iz avtobusov in med skupino nasprotnikov, ki pripadajo k JNS. Med potnikj obeh avtobusov je bilo tudi

več akademikov in drugih članov JRZ iz Ljubljane. Ko sta po bitki oba avtobusa odrzela, so šele pozneje organizatorji vožnje opazili, da jim manjka 22letni ljubljanski akademik Rudolf Dolinar, doma iz Lučin v Poljanski dolini. Šele naslednjega dne so orožniki našli Dolinarjevo truplo kakih 50 korakov od mesta spopada. Kakor pravi prvo uradno poročilo banske uprave, je bil kot vodja nasprotne skupine JNS, ki je sodelovala v spopadu, aretiran upravnik »Mariborskega

Večernika Jutra» Slavko Reja, dočim ostale udeležence še iščejo. Dolinarjevo truplo bo prepeljano v Lučine, kjer bo pokopano.

Živkovič v Ljubljani

Letos so P. Živkoviča ob njegovem prihodu v Ljubljano napadle najete tolpe, kljub temu, da ni na vladni in da se nam njegove diktature ni bati. Kaka razlika napram letu 1950! Takrat so veljaki bivše SLS tudi pričakali aktivnega diktatorja P. Živkoviča z globokimi pokloni in miganjem repkov in ko je Živkovič napravil izlet preko Kranja, Cerkelj in Kamnika, ga je spremljal poleg drugih tudi g. Natlačen.

Ob mrtvega leva se pač vsak obregne.

Princ Eugen

je začel strašiti v Ljubljani v teh lepih dnevih deklaracijskih proslav. Čuli smo na velesejmu, kako neka avstrijska godba igra razne alpske narodne melodije, včas pa udari tudi kako patrijotično vižo, posebno rada znani marš Princeva Evgena, ki je spremljal za časa svetovne vojne naše fante v smrt za rešitev presvile habsburško-lotrinske dinastije in bodril slovanska sreča na pohod proti »Belgeradu«. Ne moremo reči, da ne bi bili videli in čuli, da se ob tej priliki nekatera samoslovenska sreča počutijo kakor star soldaški konj, ki dvigne glavo in zamaha s klavnim ostankom repa, kadar začuje že pozabljene melodije. Pa saj ni čuda! Ob Živkovičevem sprejemu smo slišali iz samoslovenskih grl še druge vzklrike! To atrakcijo je pridobila za Ljubljano uprava velesejma v času gospodarske krize, ko se je ponujalo upravi — kot se nam zatrjuje — 27 (sedemindvajset) domačih, jugoslovanskih orkestrrov; ko je bil tudi Akademski pevski zbor pripravljen zapeti nekaj slovenskih pesmi; ko so naši rojakj iz Koroške in Primorja prihajali gledat napredek naše kulture! V času, ko je ravnatelj velesejma tudi predsednik Narodne odbrane. Velesejmsko upravo prosimo, da naj poskrbi, da bi jodlarska kapela zaigrala še Radckijevu koračnico ali še kaj lepšega, »Slovenca« in »Jutra« — pa da naj v svojih poročilih iz velesejma ne pozabita podčrtati vzgojnega pomena velesejmskih prireditev.

Ves narod je za njimi

Občinske volitve v dravski banovini še vedno niso dokončane in se izvajajo — v smislu nove taktike in v zasledovanju vzvišenih ciljev vladajoče JRZ stranke — v vedno bolj skromnejših nadaljevanjih, kakor kak dolgozeven »roman« o rešenih črnih dušah in trikrat umorjenih, nato še mučenih in dvakrat na divjaskih pojedinah snedenih mistojnarjih v gniljivem mesečniku »Zamorčku«. Tudi neprestane komasacije in prekomasacije občin so prišle tako zelo v modo, da nikakor ne morejo najti miru in svojega konca.

Preteklo nedeljo so se vršile občinske volitve v občinah: Begunje (udeležba v odstotkih 54%, vseh volilnih upravičencev), št. Vid nad Cerknico (69%), Ribno (65%), Javorje (80%), Poljane (54%), Trata (58%), Hoče (46%), Cezanjevci (49%), Mislinje (14%), Beltinci (64%), Bogojna (73%), Dobrovnik (50%), Gaberje (49%), Genčeviči (73%), Lendava (58%), Orešje (38%) in Poljane (40%).

Tisk JRZ s posebnim veseljem povdarja, da je JRZ zmagala v vseh 17 občinah, čemur pa se ne smemo čuditi, saj je povsem sama brez vsake nasprotne opozicijske stranke nastopila z le svojo kandidatno listo v 12 občinah, dočim je postavila v onih občinah, kjer je nastopila tudi Združena opozicija, kar po dve ali celo tri JRZ kandidatne liste, katerih volilci pa niso bili niti na polovico pristaši JRZ.

Kako verodostojna je trditev slovenskih režimskih listov, češ da je ves narod oziroma najmanj 90% slovenskega ljudstva za njimi in v njihovem taboru, kakor to skušajo prikazati svojim naivnim bralcem in pa gospodj v Beogradu, se vidi iz dejstva, ki so ga objavili z uradnimi številkami sami črno na belem, da so dobili pri nedeljskih volitvah v vseh 17 občinah in pod vsemi znanimi okoliščinami od 12.914 volilnih upravičencev jedva in z največjim naporom vseh svojih moči ter preizkušenih volilnih sredstev le 5926

glasov ali pičlih 46,4 odstotkov.

Prava domača slovenska prireditel

Zadnji slovenski tednik JRZ iz Ljubljane piše o proslavi majniške deklaracije prav lušno in po domače tako-le: »Liberalna gospoda s socialisti in komunisti vred je tako v Ljubljani kakor tudi tu pa tam na deželi, če ne naravnost nasprotovala jubileju majniške deklaracije, pa vsaj bojkotirala prireditve v svoji strankarski zagrizenosti in onemoglosti. To je proslavi samo koristilo in jo poenotilo, da je bila res nad vse lepa, prava domača slovenska prireditel.« — Tudi mi smo brali v vesoljnem tisku slovenske Katoliške akcije, da je bila proslava tega jubileja po deželi res »prava domača slovenska prireditel in zabava«. Ta resnicoljubni tisk je namreč poročal, sicer nekoliko prikrito in ne med poročili o proslavah, da so mnogokje verni fantje in moške tako navdušeno slavili jubilej pri litrih in štefanah, da so se »poenotili« na ta način, da so potegnili pipe in late ter uprizorili gniljive tepeže, ki pač spadajo že po tradiciji slovenskega katoliškega podeželja k vsaki »res pravi domači slovenski prireditvi«. Končni rezultat je bil: Nekaj v bolnišnico, nekaj v arest, poročilo o njihovi prireditvi pa v stolpce slovenskega katoliškega časopisja...

Nov izraz

Ljubljanski opoldnevnik JRZ si pridobiva za očičenje slovenskega jezika in za njegovo obogatitev nevenljive zasluge, ki jih je treba skrbno zbirati in jih v trajnih dodatkih dolepljati k Ramovš-Breznikovu slovenskemu pravopisu, katerega tako vroče in navdušeno poročila v nakup tudi sam gospod ban dravske banovine z neprestanimi uradnimj okrožnicami. Ta imenitni dnevnik je te dni napisal, da se prvi po slovensko ali po domače avtomobilu: »glasovita ministrska noga«. — Bog ve, ali se gospodje iz vodstva JRZ kaj pridno sprehajajo s to »glasovito nogo«?

Verjamemo

Na zadnjem predavanju, ki ga je imel za jugoslovanske izseljence na beograski kratkovoltni radio-postaji predsednik narodne skupščine Čirič, se je govornik spomnil tudi opozicije, ko je govoril, da so mu dobro znani naporj sedanje vlade, ki da stremi za vrnitvijo polnih državljanskih svobodščin, za normalizacijo razmer in za rešitvijo najtežjih vprašanj potom sporazuma. Dejal je, da so mu ti vladni naporj znani »od blizu, manj znani pa da so mu, iz razumljivih razlogov, podobni poskusi nekega dela opozicije«.

Ker je g. Čirič tudi izjavil, da hoče vlada potom radia objektivno obveščati naše izseljence o vseh dogodkih v domovini, bi bilo želeli, da bi vlada poklicala k tem radio-predavanjem tudi politike iz drugih političnih skupin, da bi tudi ti s svojega nepristranskega stališča obveščali naše izseljence o dogodkih in razmerah v domovini. Naj pridejo tako politiki iz vseh taborov in skupin do priložnosti, da iznesejo in branijo svoje prepričanje in pojmovanje. Če se bo zgodilo to, bomo vsi pač najhitreje prišli do resnice. In ker verjamemo, da gre organizatorjem teh predavanj res le za čisto resnico, pričakujemo vabila že v najkrajšem času...

Katoliški bonton

Kako je treba na podlagi politične strpnosti in katoliške dostojnosti — seveda ob izdatni porciji krščanske ljubezni do bližnjega — sprejemati goste v beli in »prosvitljeni« slovenski Ljubljani, daje novo pravilo iz svojega proslulega bontona opoldansko ljubljansko glasilo JRZ takole: »Okrog avtomobila je nastala huda gneča. Pokati so začele šipe avtomobila, v notranjščini pa se je cedila vsebina svežih in starih jajc. Svojim spominom na Perovo diktaturo so dajali duška na doslej še nezasišlan način. Samo objektivnemu nastopu policije se Živkovič in njegovi lahko zahvalijo, da niso svojega pohoda na Ljubljano zaključili že na kolodvoru.«

Zunanja politika

Kadar se pograbitva dve diktaturi, tedaj ni usmiljenja. To dejstvo vidimo danes tudi v borbi, ki je nastala v Nemčiji med nacionalno-socialistično diktaturo in pa diktaturo rimske cerkve. Način boja ni nič kaj posebno lep. Nacionalno-socialistični režim je očividno segel po vseh sredstvih brez izbire, da bi uničil svojega nasprotnika, zlasti še, ker je po zadržju javnega političnega življenja postala cerkev v Nemčiji edini ventil politične opozicije proti nacističnemu režimu.

Ko je še katoliška cerkev v neverjetni naivnosti smatrala diktaturo za tako širokogrudno, kot kak liberalno-demokratski režim in zahtevala za sebe še pravico vzgoje mladine, je ta zahteva izbila sodu dno. Nemški režim je napovedal tedaj svoji nasprotnici borbo do konca in razvoj dogodkov je pokazal, da se upa prijemati nacionalni socializem tudi takega nasprotnika, ki se lahko ščiti za mistično posvečenimi plašči, s prav krutimi in neprijetnimi prijemi. Posvetil je za obzidja samostanov in semenišč ter pri tem ugotovil stvari, za katere ves svet že dolgo časa ve in verjetno so tudi voditelji Tretjega rajha za to že davno vedeli, namreč, da tam v gotovih odnosajih ni vse v redu. In tako so pričeli v Nemčiji naenkrat čistiti »Avgijev hlev od kuge nemorale«. Nastala je neverjetna gonja proti visokim cerkvenim dostojanstvenikom in zabranjen je bil skoro ves katoliški tisk v Nemčiji, približno 200 časopisov. Vrstiti so se začeli »procesj zaradi nenravnosti«. Nacionalno-socialistični tisk se pa ni zadovoljil s tem, temveč je na dolgo in široko opisoval najogabnejše detajle katoliških cerkvenih voditeljev, ki so sedeli na zatožni klopi. Tudi sodbe niso bile preveč blage. Stolni vikar Kranich je bil na primer obsojen na dvanajst let težke ječe, v Bonnu je od 60 menihov v enem samostanu priznalo 53 zločinov proti nravnosti itd. Hitlerjevski listi vsak dan polnijo svoje stolpce z vestmi iz teh »procesov nenravnosti« in grozijo, da jih bodo še potom radia raznesli v ves svet, ako Vatikan ne preneha s protinemško propagando v inozemstvu.

Vendar se v Rimu niso dali preplašiti in pokazati so hoteli Hitlerju, da je rimska cerkev še vedno močna mednarodna sila. V Chicagu je nastopil škof Moendeline in je strahovito zdelal nemškega kancelarja in njegov režim. V Berlinu so njegov govor smatrali za odkrito vojno napoved in veliki gromovnik Göbbels se je spustil nad rimsko cerkev in njene predstavnike. Ton, ki ga je nemški propagandni minister v tem govoru rabil, bi bil dober za polemiko v kaki zakotni beznici in je svetovni tisk, med njimi celo socialistični listi, ugotovil, da dosejani ni bil še običaj v civiliziranih državah posluševati se takih izbranih izrazov niti v čisto političnih govorih. Vendar pa Göbbels svojega govora ni govoril toliko za inozemstvo, kakor za maso, ki ga je zunaj poslušala in ki je njegova izvajanja neprestano spremljala z navdušenim tuljenjem: »Na vešala z njimi! Pobijmo jih!« Ni pač težko nikjer režimu dobiti ljudi, ki bodo z velikim veseljem rjaveli na onega, ki se ne more braniti. In v taki vlogi se danes nahaja katoliška cerkev v Nemčiji. Sicer se še ne da predvideti konca tej borbi, vendar obstoja dejstvo, da je borba precej enakana. Kakor vse kaže, se nemški režim pripravlja na nov sunek, na nove »processe nenravnosti«, in je smatratj Göbbelsov govor le za uvod pojačane protikatoliške borbe.

DOMA IN NA TUJEM

Dobrovoljci — narodu in domovini!

Dobrovoljski temeljni kamen v naši jugoslovanski, posebej pa še slovenski narodni zgodovini je bil položen v literarni obliki preteklo redeljo v Ljubljani, ko je sreska organizacija dobrovoljcev priredila v ljubljanskem opernem gledališču svečano akademijo in ob tej priložnosti poslala skozi uvele roke mučeniške matere padlega dobrovoljca dr. Milka Gnezde med narod in svet svoje veliko zgodovinsko knjižno delo «DOBROVOLJCI, KLADIVARJI JUGOSLAVIJE».

Ze akademija sama je po svojem izbranim, svečano-resnem in globoke pijetete do vseh svetih žrtev, položenih na oltar osvobodilne Velike Jugoslavije, prežetem sporedu, ki je bil s pomočjo naklonjenih slovenskih umetnikov silajno izveden, vsestransko navdušila zbrano občinstvo, ki je vidno pokazalo v imenu vsega naroda svojo globoko, iskreno hvaležnost onim, ki so brez premišljanja in brez vsakega osebnega ozira ali

cilja spontano položili svoja mlada življenja in vse svoje najdražje na žrtvenik domovine v trenutkih, ko je bilo to najbolj potrebno.

Prvo tovrstno slovensko knjižno delo, ki smo ga res krvavo pogrešali in potrebovali, je prišlo med nas. Ne sme biti zavednega Jugoslavana in Slovenca, ki ne bi segel po njem in z njim ohranil pred očmi doraščajoče in vseh bodočih generacij večno živo ono svetlo veličino in brezmejno žrtev ter zaslugo narodovih najboljših sinov, katera ne sme nikdar zatemneti in oveteti.

Ko se klanjamo sencam velikih borcev-osvoboditeljev, ki so nam s srčno krvjo in najtežjo žrtvijo izkovali današnje veliko, svobodno Jugoslavijo, izražamo iskreno željo, da bi ta sveta knjiga najsvetejših žrtev in najslavnijših listov v naši narodni zgodovini doživela v javnosti oni uspeh in odziv, kakršnega le zasluži in kakršnega ji je vsak pravi Jugoslovnan dolžan dati!

Niso doživljali, le zaigrali so...

Na celjski proslavi dvajsetletnega jubileja majniške deklaracije se je pohvalil minister brez listnice dr. Krek javno tako-le: «Zunanja slika tiste dobe vsebuje vse predpogoje za splošen ljudski obup, najplodnejša tla za lenivo resignacijo ali za razkrajajoče strasti, ki bi nas bile napravile za orodje naših sovražnikov, ali bi bili v njih sami sebe potopili in se uničili v svojih lastnih slabostih. Po zunanjih okolnostih sodeč, bi vse to človek danes lažje razumel kot pa veselo nasprotje, da smo v tistem velikem trenutku tako veličastno zaigrali svojo narodno vlogo, kot bi jo bolje ne mogli».

Glavni odbor bivše Demokratske stranke se bo predvidoma sestel 13. t. m. v Beogradu. Ob tej priliki se pričakuje, da bo podal predsednik stranke g. Ljuba Davidović važno programatično izjavo.

Na zelo svečan način je bil v svojem rojstnem kraju na otoku Lopudu v Dalmaciji pokopan bivši kotorski škof in znani sokolsko-nacionalni javni delavec dr. Uccellini. Pri maši-zadušnici za pokojnim škofom v Zagrebu je rekel prof. Šegvič, da bi dr. Bauer nikdar ne postal zagrebški škof, če bi le bil hotel pokojni škof Uccellini svoječasno prevzeti zagrebško nadpastirstvo.

Uredbo o nedeljenem delovnem času prav v vseh, tudi zasebnih podjetjih brez razlike, za čas poletne vročine, bo v kratkem izdala banska uprava savske banovine.

Operni pevec Josip Rijavec je podpisal za prihodnjo sezono pogodbo kot reden član beogradske opere.

Važen sklep. Ministrstvo za trgovino in industrijo bo upoštevalo zahtevo učencev srednjih tehničnih šol, da se bodo absolventi teh šol mogli vpisati na tehniške fakultete jugoslovanskih univerz.

Kongres diplomiranih ekonomistov in komercialistov iz vse države bo od 19. do 21. t. m. v Zagrebu.

Smederevsko vino na velesjemu belo «Zlatno brdo» in črno «Grom». Glej oglas Jeločnik!

Knjižnice na Hrvaškem. Ob priliki prireditve hrvaškega prosvetnega tedna se je ugotovilo, da obstoja v savski banovini 1875 knjižnic s skupno 1.911.723 knjigami.

Epidemija trebušnega tifusa je pričela razsajati v raznih krajih v

Bosni, zlasti v okolici Travnika in v sarajevskih predmestjih.

Nov vir dohodkov je našlo naše kmečko prebivalstvo v državi s tem, da nabira za izvoz v tujino polže. Samo v Francijo smo izvozili v pretekli sezoni okrog sto vagonov polžev.

Tujci zopet segajo v naše gospodarstvo! V Jugoslaviji domačini očitno absolutno niso zmogni kakega večjega gospodarskega podviga in morajo zato vedno klicati na pomoč tujce, ki seveda tudi odnašajo ves dobiček v tujino. Vzrok je tudi še nekaj drugega, pa se ne da nekako spraviti z jezika... Sedanja dobra lesna konjunktura je zainteresirala za jugoslovansko gozdno bogastvo nenkrat tri močne tuje finančne skupine: eno angleško in dve francoski. Angleška skupina išče pri nas večji gozdni kompleks, iz katerega bi mogla spraviti dva do tri milijone kubičnih metrov mehkega lesa za tehnične namene.

Naša glasbena kultura je tako visoka, da je glasba tisto polje, kjer smo Slovenci dosegli najlepše uspehe. Doma je v vsaki slovenski hiši in zato je prav, da nam spomladanski velesjem, ki traja do 14. junija, spet kaže razne glasovirje, pianine, harmonije in druge glasbene instrumente. Kupec je velesjem že davno prepričan, da je na njem največja izbira, pri tem so pa tudi cene tako nizke, da je tu najlepša prilika za ugoden napuk.

Priljubljenost. Narodnega poslanca dr. Santo je pred dnevi napadel v Subotici na cesti z nožem neki delavec in mu zadal več lažjih ran...

Ni podlage... Za znano našičko afero, ki je vzbudila v vsej jugoslovanski javnosti, pa tudi v inozemstvu najprej ogromne oblake smrada in korupcijskega prahu, nato pa se je pred ponovnimi sodnimi razpravami razblinila v nedolžno jagnje, prihaja sedaj pred sodišče znana veletihotapska preprogarska afera «poslanika» dr. Bodija in njegovih pomočnikov, med katerimi je stal v ospredju bivši šef protokola zunanega ministrstva Ilija Novaković, ki je bil tudi odpuščen iz službe in potegnut v sodno preiskavo. Toda stara praksa se ponavlja in poslednost slavi zopet svojo zmago... Apelacijsko sodišče v Beogradu je ugotovilo, da je obtožba proti Iliji Novakoviću neutemeljena, gospod dr. Bodi je pa že itak na varnem v inozemstvu...

Pri gradnji unske proge je delavstvo stopilo v stavko, ki se še vedno bolj širi. Število stavkajočih se je dvignilo že na 3500, dočim je vseh delavcev 5700. Stavkajoči zahtevajo, da se jim dosežanje dnevnice, ki znašajo 17 do

21 Din za deseturno naporno delo, zvišajo vsaj za 50%.

Razširjevanje zagrebške avtomatske telefonske centrale se bo pričelo že v prvi polovici avgusta in bo dokončano še pred Božičem. Centrala bo povečana za dva tisoč števil.

Narodna skupščina bo, kakor poročila našega tiska, razpravljala o konkordatu med našo državo in Vatikanom šele na jesenskem zasedanju. V zvezi s tem vprašanjem je obiskal pred dnevi predsednika vlade dr. Stojadinovića patrijarh Varnava.

Se letošnji jesen se bodo po vesteh grških listov sestali jugoslovanski in bolgarski delegati v svrhu zaključanja dela na ustvaritvi jugoslovansko-bolgarske carinske unije.

Novi načrti... Po nekkih, uradno še nepotrjenih vesteh se pripravljajo v vladi nov načrt o velikih javnih delih v državi. Baje bo ta načrt objavljen ob dveletnici Stojadinovićeve vlade. Zaenkrat se izve le toliko, da je predvidenih za javna dela v Beogradu nekaj sto milijonov dinarjev. Med drugim naj bi se zgradil čez Savo nov velikanski most pri Čukarici, moderno veleskladišče na savskem in donavskem pristanišču itd. Narod se živo zanima, kje se bodo dobila sredstva za ta velikopotezna nova javna dela...

Napolnite vaše vitrine! Steklo, porcelan, keramika, bižuterija spada vanje. Vsakemu okusu in dnevi potrebi, vsaki denarnici in očesu primerne predmete najdete na ljubljanskem velesjemu do 14. junija. Izbira je velika.

Poštni ravnatelj v Novem Sadu inž. Dušan Milosavljević je bil zaradi raznih disciplinskih pregreškov upokojen in kaznovan z 10% znižanjem prejemkov za leto dni.

Poseben vlak s češkoslovaškimi turisti se je ponesrečil na liški progi pri Zrmanji. S tira je skočilo več vagonov, vendar žrtev k sreči ni bilo.

Vzorno gospodarstvo. Javnosti je znano, da imamo v Slavonkem Brodu veliko in moderno tovarno vagonov in mostov. Te dni pa je morala tovarna odpovedati zaposlitev 250 delavcem, ker ji primanjkuje naročil. Državne železnice pa nabavljajo vagonne za drag denar na Madžarskem in drugod v tujini ter tako podpirajo naše domače narodno gospodarstvo na vse kriplje...

Bolgarski Junaki bodo sodelovali od 19. do 21. t. m. na župnem zletu beogradskega Sokola.

V našem tujem prometu se opaža v zadnjem tednu majhen zastoj, dočim so bili nekaj tednov prej vsi hoteli do zadnjega kotička zasedeni.

Sumljivo emigriranje. Znano je, da se mnogi nemški kmetje, ki so se še za časa Marije Terezije naselili v Vojvodini, vsako leto podajajo na sezonsko delo v Nemčijo, dočim mora Vojvodina najemati več tisoč poljskih delavcev v slovenskem Prekmurju in drugod. Sedaj pa je prejel novosaadska borza dela od nemških oblasti obvestilo, da potrebuje Nemčija letos še kakih tisoč poljskih delavcev več, ki naj bodo Nemci, če pa teh ni dovolj, vsaj taki, ki znajo nemško. Vse skupaj ima nekaj duh po nemški propagandni šoli in poslanstvu v tujini...

Grozdje po 100 Din. Italija uvaža v zadnjem času k nam, kakor tudi na ostale evropske trge, slovit argentinsko grozdje «Mendoza», ki se pa prodaja v Zagrebu po 100 Din in v Ljubljani po 64 dinarjev kilogram, dočim pa velja v Trstu le 4.50 lire. Zakaj vendar ta ogromna razlika v ceni istega grozdja? V smislu nedavno sklenjene trgovinske pogodbe se je Italija obvezala, da bo letos uvozila iz Argentine svežega grozdja najmanj za milijon, ostalega svežega sadja pa za pol milijona lir. Razen grozdja uvaža sedaj Italija na tisoče zabojev svežih jabolk, pred-

vsem pa slovečih argentinskih hrušk, ki se prodajajo v Trstu po 3.80 lire kilogram.

Vzemimo si za vzgled! Poljski izvoz v čezmorske dežele se je že v letošnjem prvem četrtletju tako zelo dvignil, da je prekosil lanskoletni izvoz za več, kakor 100%. Zlasti bode v oči ogromen izvoz v Združene severnoameriške države, zelo močan pa te tudi izvoz v Palestino, Nizozemsko, v Argentino, Brazilijo, Iran in Angleško Indijo. Kaj pa naš izvoz? Saj imamo vendar ogromno morško obalo z nešteti pristanišči ter z velikim trgovskim brodom-jem! In koliko bližje in prikladnejše zveze imamo s svetom v primeri s Poljaki! Nekje pač mora ležati krivda!...

Pravo športno razstavo najdete na ljubljanskem velesjemu do 14. junija, kjer so naše ugledne športne tvrdke prikazale vse najmodernejše potrebščine za krepitev telesa in razvedrilo duha v telovadnicah in v prosti naravi, na vodi, v gozdu in na planinah.

Velike demonstracije pred nemškim poslaništvom v Londonu so priredile angleške levičarske stranke. Nemiri so zavzeli tak obseg, da je morala policija uporabiti celo najenergičnejše ukrepe, da je razgnala demonstrante in vpostavila mir.

Položaj v Evropi nikakor ne more biti preveč rožnat, ker se je moral zaradi njegove nujne produkcije predsednik USA Roosevelt nenadoma vrniti s svojega dopusta v Washington...

Vsi tuji konzuli v Bilbao so zapustili mesto, ker pričakujejo v nekaj dneh odločilno bitko za mesto.

Tudi madžarska vlada si je dala izglasovati v parlamentu v finančnem zakonu k državnemu proračunu mnogo pooblastila, med njimi tudi ono, da sme brez vsega nadaljnega občutno kaznovati vsakogar, ki bi razširjal o vladi in njenem delu «tendenčne» vesti. Ta praksa je močno priljubljena tudi že pri oblastnikih v tej ali oni evropski državi, kjer se vsaka resnična kritika ali razkritje označuje kot «razširjanje tendenčnih vesti»...

Velike vaje vsega prebivalstva proti napadam iz zraka so priredili pred dnevi v Pragi. Praška policija je ob tej priložnosti kaznovala nad 800 oseb, ki so direktno bojkotirale te vaje.

Pomiloščen je bil z ozirom na to, da je priznal svojo krivdo in da je obžaloval svoje ravnanje, bivši slovaški narodni poslanec in vseučiliški profesor dr. Tuka, voditelj separatistične stranke znanege patra Hlimke; dr. Tuka je bil leta 1929, zaradi veleizdaje obsojen na 15 let težke ječe. Pred dnevi je bil že izpuščen na svobodo.

Španski aristokrat, ki jim stoji na čelu znani velebogataš in pa osebni Francov prijatelj March, se zadnje dni z vsemi silami trudijo, da Mussolini ne bi odrekel še nadaljnje pomoči generalu Francu...

Smrt nacionalističnega generala Molle je povzročila v vsej Francovi Španiji, kakor tudi v Italiji in Nemčiji, silno potrtost, ker so smatrali pokojnega generala za najsposobnejšega vojaškega strokovnjaka v Francovi uporniški vojski.

Dvajset milijonov frankov je odobril francoski parlament za povratek dobrovoljcev iz Španije v Francijo.

Na francoskem ozemlju ob vsej španski meji so postavljeni protiletalski topovi, ki bodo preprečevali vsak polet Francovih letal nad francoskim ozemljem.

Rumunski tisk je silno ogorčen zaradi agitacije bivšega zunanega ministra Titulesca v inozemstvu, kjer vodi pogajanja in razgovore z državniki raznih narodov povsem na lastno pest.

Vsi nemški listi objavljajo uradno sporočilo, da se najstrožje prepoveduje vsako metanje cvetja na avtomobil, v katerem se vozi Hitler.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Nezakonski otrok je bil rojen v letu 1907. Njegova nezakonska mati se je poročila v letu 1923. Ta nezakonski otrok je bil že polnoleten, ko je stopil novi zakon o občinah leta 1933, v veljavo. Kam je sedaj ta nezakonski otrok pristojen? Ali v občino, kjer je bila njegova nezakonska mati pristojna ob porodu ali v občino, kjer si je njegova nezakonska mati pridobila članstvo po poroki?

Odgovor: Predpostavljamo, da mož nezakonske matere ni njenega nezakonskega otroka niti pozakonil, niti prisvojil. — Nezakonska mati se je poročila leta 1923., to je takrat, ko je veljal še avstrijski zakon o domovinstvu z dne 5. decembra 1896. Domovinstvo njenega mladoletnega nezakonskega otroka je torj presojeti ob njeni poroki po tem zakonu. Po tretjem odstavku § 12. tega zakona o domovinstvu so obdržali maloletni nezakonski otroci ob možitvi svoje matere, ako se niso pozakonili, domovinsko pravico v občini, kjer so jo imeli do tedaj, to je v občini, kjer jo je imela nezakonska mati do poroke. V tem primeru je ohranil ta maloletni nezakonski otrok ob poroki svoje matere občinsko članstvo v tisti občini, kjer ga je imela njegova nezakonska mati do poroke. Ker je bil ta nezakonski otrok dne 13. junija 1933, ko je stopil novi zakon o občinah v veljavo, že polnoleten, je ohranil svoje dotedanje občinsko članstvo. To občinsko članstvo ima še danes, ako si ga ni pridobil samostojno v kaki drugi občini po prvem in drugem odstavku § 17. z. o. (sprejem na posebno prošnjo).

Vprašanje: Oseba, ki je bila pristojna v občino A., je bivala v naši občini stalno 15 let. Umrla je marca meseca leta 1934., ne da bi se tedaj kdo brigal za njeno občinsko članstvo. Po njeni smrti pa so se pojavili važni razlogi, radi katerih se mora občinsko članstvo te osebe nesporno ugotoviti. Občina A. zanika tej osebi članstvo, češ da je bila ta oseba ob svoji smrti članica občine B. Mi pa smo mnenja, da to ne drži, ker ta oseba ni nikdar zaprosila za občinsko članstvo niti ni bila nikoli sprejeta za članico naše občine. Pojasnite, katero mnenje je pravilno? (O. M.)

Odgovor: Predpostavljamo, da je mrtva oseba res nesporno stalno bivala po doseženi polnoletnosti do svoje smrti deset, oziroma več kot deset let, v občini B., da je uživala častne pravice, da ni bila v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic, ter da si ni pridržala s pristankom občine A. članstva v občini A. — Ta oseba je bila v zmislu zadnjega odstavka § 17. in § 142. zakona o občinah ob svoji smrti marca 1934. članica občine B. Okolnost, da umrla oseba ni nikdar zaprosila za sprejem v članstvo občine B. in da je občina B. v članstvo tudi ni sprejela, nima pri tem nobene važnosti, ker je ta oseba postala članica občine B. avtomatsko po sili zakona proti svoji volji in proti volji občine B. tisti dan, to je 13. junija 1933., ker je takrat bivala že stalno deset let v občini B.

Bolgarska vlada je poslala v Beograd načelnika svojega urada za fizično vzgojo naroda, da prouči organizacijo našega ministrstva za telesno vzgojo. Preveč se verjetno ne bo naučil...

Iz Nemčije je odplulo v španske vode zopet več podmornic in torpedovk. Vse v znamenju absolutne nevtralnosti...

Nacionalizacija francoske obrambne industrije naglo napreduje in je bilo doslej nacionaliziranih že 29 tovarn. Od teh je prešlo 17 v režijo letalskega ministrstva.

V. T-ova, Ljubljana:

Za prebujenje našega ženstva

Zakaj ni uspela razstava slovenske ženske knjige?

Prirediteljice razstave slovenske ženske knjige, ki je odprta od 25. maja v Trgovskem domu v Ljubljani, se pritožujejo nad slabim obiskom. In po pravici! Po set razstave je v resnici porazen. Zanimivo je, da je minimalen odziv ne le s strani mož, temveč tudi s strani naših žena. Prvo dejstvo je še razumljivo, saj poteka delo slovenske kulturne delavke precej neopaženo in nedocenjeno, neopravičljivo pa je, da se naša žena tako sramotno malo zanima za razstavo, ki pregledno kaže razvoj prizadevanja, uspehov in tudi neuspehov slovenske kulturne delavke.

Pojavlja se zanimivo vprašanje: ali je sploh smiselno prizadevanje nekaterih naših žena za poglobljanje umevanja slovenskega ženskega kulturnega dela? Saj je končno to le delo posameznice, ki se za stvar zanimajo in so dovolj zrele, da čutijo pomen in vrednost takega prizadevanja. Ali bi ne bilo bolje, pustiti stvar svojo pot in ne vlagati truda v tako brezupno početje?

Res je sicer, da si naša javnost bore malo stori iz vsega ženskega prizadevanja. Novinarji so po svoji dolžnosti ali pa še preko nje priobčili nekaj ugodnih člankov o tednu slovenske ženske knjige, razstava se je tudi še otvorila in — konec. V javnosti na vse to ni

bilo nikakega odmeva. Slovenska žena se ni odzvala klicu svojih sester! Naše žene ne zanima resno nobena stvar, ki se godi preko gospodinjkega okvira njenega udeleževanja.

Sodeč po tem negativnem odnosu javnosti do razstave, bi bilo vsako stremenje onih malo aktivnih žena odveč. Vendar ne smemo slediti razpoloženju nerazgibane večine, temveč podpirati delo onih, ki streme za tem, da pripravijo ugodnejšo podlago za delo naše žene in za ugoden razvoj tega dela. In s to pripravo moramo pričeti — pri naši ženi!

Slovenko je treba šele zbuditi, da bo vendar že iz svoje malomarne površnosti in nezanimanja usmerila nekam svoj interes. Kamorkoli: v literaturo, gospodinjstvo ali v umetnost, v studij ali pa v — materinstvo. Ob nečem se mora oblikovati, biti pri stvari z vso dušo in z vsem zanimanjem. Našo ženo je treba odvaditi ravnodušnosti, s katero spremlja dogodke v svojem kulturnem, političnem in socialnem okolju.

Res je — razstava naše ženske knjige je skromna: Skromna po obsegu in — priznamo odkrito! — tudi po vsebini. Toda njen pomen ni toliko v njeni vsebinski strani, kot v tem, da je ta razstava dokaz, da umejo vsaj nekatere naših žena ceniti delo svojih

prednic, da razumejo težke razmere, v katerih se je oblikovala naša ženska kultura in da dajejo temu delu vsaj skromno priznanje. Žal, da se le poedinke med nami zavedajo, da je tudi ženino ustvarjanje velikega pomena pri oblikovanju kulturne svojevrstnosti naroda.

Kulturni narod potrebuje kulturnih mož in kulturnih žena, da se razvija v harmonično celoto. Menim, da bi bilo pri nas mnogo manj prostaštva in grobosti, če bi se v družbi uvaževala tudi naša žena in se bi ji izkazovala tista iskrenost in spoštovanje, ki ga svojim ženam priznavajo kulturni narodi severa in zapada. Čas je, da se navadimo gledati v naši ženi človeka, ne le ljubico in mater, ovenčano s suhimi rožami puhlih fraz. In nič bi ne bilo narobe, če bi naša javnost stopila iz svoje hladne vzvišenosti in se z iskreno, toplo ljubeznijo pozanimala, kaj je končno v svojem težkem položaju ustvarila — naša žena, naša slovenska žena.

Neuspeh razstave nazorno kaže smer, v katero je treba zaobrtniti krmilo: Vzgojiti našo ženo tako, da se bo zavedala sebe in spoštovala delo svojih vrstnic. In šele takrat, ko bomo same umele ceniti, kar je doslej ustvarila slovenska žena ter bomo same usmerjale svoj razvoj v bodočnost, šele takrat se bomo smele pritoževati, če nam bodo odrekli priznanje tudi — možje. Takrat pa ne bo v naših vrstah nič več zagrenjenosti in tudi ne pritoževanja zaradi zapostavljanja!

Pivovarstvo pri nas

Zdi se nam, da je pivovarstvo v naši državi najbolj zapostavljeno. Vidimo, da se v naši državi konzumira na glavo prebivalstva na leto samo nekaj preko en liter piva, dočim znaša v drugih državah ta kvota na prebivalca mnogo več in v nekaterih državah celo preko 100 litrov na leto. Pri nas je bilo v tem pogledu do pred nekaj leti tudi mnogo bolje in so pivovarne v Jugoslaviji prodale na leto približno 750.000 hl. Kakor je iz nadaljnega razvidno, je tega nazadovanja kriva le izredno visoka obdavčba piva. Tako visokih davkov na pivo, kakor v Jugoslaviji, nimajo nikjer v drugih državah. Pri nas je pivo obremenjeno z državnim, banovinsko in občinsko trošarino, ki znašajo skupaj nad Din 300.— za hektoliter in ni čudno, če je cena piva prekomerno visoka in če je konzum piva tako nizek. Zdi se nam, da ta davčna politika ni ravno posrečena, ker bi se pri manjši davčni stopnji konzum piva gotovo zvišal tako, da ne bi imela ne država, ne banovina in ne občina kake izgube na dohodkih. Zvišanje konzuma pa bi poživilo tudi razne druge panoge in bi jim priložilo prid.

Pivovarne v Jugoslaviji so zelo dobro urejene in bi mogle prav lahko izdelati desetkratno množino sedanjega konzuma. Poleg te industrije bi imelo korist od poživitev konzuma tudi domače poljedelstvo, ker porabljajo naše pivovarne izključno le domači ječmen

in hmelj. Pa tudi drugim domačim industrijam bi prišlo to v dobro, tako premogovnikom, ker bi se poraba premoga znatno zvišala in steklarnam zaradi večje dobave steklenic. Dalje bi potrebovali mnogo več sodarskega lesa za pivske sodčke. Tudi razni drugi obrtniki bi bili bolj zaposleni. Končno pa bi gotovo več sto brezposelnih delavcev, ki so bili pri nazadovanju konzuma odpuščeni, zopet prišlo do kruha.

Mislimo, da bodo pristojni krogi le morali ukreniti, da se prekomerna obremenitev piva zniža in da se težko prizadeti domači pivovarski industriji, v kateri je investiran izključno domači kapital, pomaga do razvoja.

Anekdota

Dumasov avtogram.

Neki strasten zbiralec avtogramov je dolgo časa moledoval okrog Aleksandra Dumasa, naj mu vendar da svoj avtogram. Dumas se je tega vsiljivega prosilca vedno nekako srečno rešil, naposled mu je pa vse presedlo in je dejal:

«Dragi gospod, vi nimate niti pojma, kako težko jaz pišem, pa čeprav gre le za skromen podpis. Toda svetujem vam, da greste k mojemu prijatelju bankirju Rochetu, ki ima neki moj avtogram. Jaz ga bom obvestil, da boste prišli k njemu in mu naročil, naj vam ga da.»

Ves vesel je zbiralec avtogramov naslednjega dne odhitel k bankirju in ga poprosil za obljubljeni avtogram. Bankir se je nasmeljal in mu izročil neko Dumasovo menico, glasečo se na 5000 frankov, ki jih je razočarani zbiralec avtogramov s kislim obrazom tudi plačal.

Priporočila se

SODARSTVO

IVAN MEDVED

TACEN 56 POD ŠMARNO GORO

Izvršuje:

vsa v to stroko spadajoča dela
p o z m e r n i h c e n a h.
Postrežba točna in solidna.
Priporočamo to tvrdko vsem!

Priznana specialna trgovina z usnjenimi, modnimi izdelki

D. Ostrožnik

Pasaža Nebotičnika

razstavlja na Ljubljanskem velesejmu Paviljon H. 329-31.

Pomnite razstavno številko

VITAMIN SIR

v škatljah nadomesti glede hranljivosti 100% vsako drugo hrano

Glavna zaloga: ČERNE OSKAR, Sv. Petra cesta 35

Priporočila se za vsa graverska dela, štamplje, etikete

ANTON ČERNE

GRAVEUR

LJUBLJANA

OPTIK

J. GOLDSTEIN

POD TRANČO 1

priporočila po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnogleda, tlakomere, toplomere, triedre i. t. d.

VELIKA IZBIRA najnovjših modelov dvokoles in otroških vozičkov na oljnatih ležiščih. Igračni vozički, motorji in šivalni stroji po najnižji ceni.

CENIKI FRANKO!

„TRIBUNA“, F. Batjel
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4

Edino paviljon

Rožna dolina

na razstavnem prostoru
velesejma toči temno

BOK PIVO

**PIVOVARNE
UNION**

*

Nadalje nudimo: pristno

**SMEDEREVSKO
VINO**

Belo „Zlatno Brdo“ in črno „Grom“ po Din 16.— ter tudi prvovrstna štajerska, dolenjska in dalmatinska (Hvar in Vis) vina.

Za obilen obisk se priporočila
V. JELOČNIK.

Gostilna „ŠTRAJZEL“

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno poslužila naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Brzoparilnike,

kotle vseh vrst, kakor za žganjekuho, pralnice, kuhinje, restavracije in urarne, filtre za vino, dobite vedno v zalogi. • Oglejte si našo razstavo na Ljubljanskem velesejmu, paviljon G., štev. 601-602.

Se priporočila

Kotlarka dr. z o. z.

Ljubljana, Kolodvorska ul. 28 - Tel. 37-92

Priporočila se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobave

MIHELČIČ IVAN - LJUBLJANA

BORŠTIKOV TRG ŠTEV. 1 • TELEFON 27-04

Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. • Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. • Zahtevajte reference. • Nočna služba za nujna popravila. • Kličite telefon 27-04.

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Vse formalnosti, prijave in naprava načrtov za stranke za priklop na omrežje krajevnih elektraren izvršimo brez doplačil. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnike itd. Dobavljamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.